

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 538/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jánom Pekarom, Potočná 191/39, Skalica, proti uzneseniu Okresného súdu Malacky č. k. 5 C 366/2013-375 z 9. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. júna 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať im trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že rozsudkom č. k. 5 C 366/2013-294 z 21. apríla 2022 okresný súd zamietol žalobu právneho predchodcu sťažovateľov [REDACTED], ktorou sa domáhal určenia, že s pôvodným žalovaným [REDACTED] (ktorého právnymi nástupcami sú žalovaní v 1. a 2. rade, pozn.) sú vlastníkami tam bližšie špecifikovaných nehnuteľností, a to každý v podiele ½ (prvý výrok), žalovanej v 1. rade priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % (druhý výrok) a žalovanému v 2. rade náhradu trov konania nepriznal (tretí výrok). Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 10 Co 76/2022-338 z 29. novembra 2022

potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny a žalovanej strane priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 5 C 366/2013-358 z 27. februára 2023 vydaným vyšším súdnym úradníkom boli sťažovatelia zviazaní spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej v 1. rade trovy konania v sume 2 534,58 eur (prvý výrok) a žalovanému v 2. rade trovy odvolacieho konania v sume 242,62 eur (druhý výrok) do 3 dní od právoplatnosti uznesenia.

4. Proti prvému výroku predmetného uznesenia o uložení povinnosti nahradiť žalovanej v 1. rade trovy konania podali sťažovatelia sťažnosť, namietajúc priznanie odmeny za ďalšie porady a rokovania z 26. novembra 2014, 2. marca 2015, zo 6. apríla 2015 a z 26. júna 2017. Súčasne tvrdili, že za účasť na pojednávaniach 27. novembra 2014, 3. marca 2015, 7. apríla 2015, 28. septembra 2017 a 18. novembra 2021 mala byť žalovanej priznaná odmena iba vo výške jednej štvrtiny základnej sadzby tarifnej odmeny, keďže tieto pojednávania boli odročené bez prejednávania veci.

5. Sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľov ako nedôvodnú podľa § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a žalovanej v 1. rade nepriznal nárok na náhradu trov konania o sťažnosti.

5.1. Vo vzťahu k uplatneným námietkam sťažovateľov v odôvodnení napadnutého uznesenia akcentoval požiadavku účelnosti poskytovania právnych služieb. Sťažovateľmi rozporované úkony právnej služby – ďalšie porady považoval za účelne vynaložené, keďže sa konali bezprostredne pred nariadenými termínmi pojednávania a podľa obsahu záznamov vyhotovených z týchto porád boli žalovanej v 1. rade poskytnuté právne rady a poučenia ku konkrétnemu štádiu konania, pričom všetky porady boli zamerané na prípravu na jednotlivé súdne pojednávania. Vykonanie týchto úkonov právnej služby tak bolo podľa názoru sudcu vyvolané potrebou procesnej obrany žalovanej v 1. rade. Pokiaľ ide o výhradu sťažovateľov, že za účasť na pojednávaniach 27. novembra 2014, 3. marca 2015, 7. apríla 2015, 28. septembra 2017 a 18. novembra 2021 mala byť žalovanej v 1. rade priznaná iba odmena vo výške jednej štvrtiny základnej sadzby tarifnej odmeny, uviedol, že na pojednávaniach uskutočnených 27. novembra 2014, 3. marca 2015, 7. apríla 2015 došlo k prednesom sporových strán, preto vyšší súdny úradník správne priznal odmenu za tieto úkony právnej služby vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny. Za účasť na pojednávaniach 28. septembra 2017 a 18. novembra 2021 vyšší súdny úradník priznal žalovanej odmenu vo výške jednej štvrtiny základnej sadzby tarifnej odmeny, preto boli tieto námietky sťažovateľov nedôvodné.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Ústavnou sťažnosťou sťažovatelia atakujú napadnuté uznesenie okresného súdu, ktoré považujú za nedostatočné odôvodnené, a preto arbitrárne a ústavne nekonformné. Namietajú, že okresný súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s ich námietkami týkajúcimi sa účelnosti jednotlivých porád právneho zástupcu so žalovanou uskutočnených 26. novembra 2014, 2. marca 2015, 6. apríla 2015 a 26. júna 2017. Hoci sa tieto porady konali bezprostredne pred nariadenými pojednávania, v konaní a ani medzi stranami sporu preukázateľne nenastali žiadne nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali konzultáciu ku konaniu (neuskutočnilo sa žiadne mimosúdne rokovanie,

nebol predložený žiaden návrh na uzatvorenie zmluvy ani dohoda o cene). Okresným súdom ostala bez povšimnutia taktiež ich námietka o absencii plnomocenstva udeleného [REDAKOVANÉ], ktorý sa tak konania zúčastnil bez akéhokolvek oprávnenia. Ďalej okresnému súdu vytykajú, že § 251 CSP aplikoval len formálne, pričom konštatovanie o existencii porád s klientom nepostačuje pre vyvodenie záveru, že vynaložené trovy konania boli účelné, efektívne a odôvodnené. Rovnako sa okresný súd nezaoberal ani ich výhradami, že na pojednávaniach 27. novembra 2014, 3. marca 2015 a 7. apríla 2015 sa vo veci nevykonávalo dokazovanie a neboli uskutočnené ani prednesy strán sporu vo veci samej, čo preukazujú aj zápisnice z týchto pojednávaní. Žalovanej v 1. rade preto mala byť za tieto úkony priznaná len odmena vo výške jednej štvrtiny základnej sadzby tarifnej odmeny.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd, zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške náhrady trov konania, považuje v prvom rade za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

8. To znamená, že ústavný súd uplatní svoju kasačnú právomoc len v prípade, ak ústavná sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu – intenzite.

9. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia nadväzujúceho na rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o výške priznanej náhrady trov konania ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa v prípade sťažovateľov nedopustil takého extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania, ktoré by predstavovalo porušenie ich práva na spravodlivé súdne konanie a vec by tým posunulo do ústavnoprávnej roviny.

10. Podstatným v danom prípade je, že v označenom konaní bola predmetom napadnutého rozhodnutia výlučne otázka výšky trov konania, t. j. išlo o otázku akcesorickú, ktorá priamo nesúvisela s konaním vo veci samej, pričom námietky sťažovateľov sa obmedzujú len na bežnú polemiku s právnym názorom okresného súdu vo sfére podústavnej právnej regulácie.

11. Sťažovatelia okresnému súdu vytýkajú absenciu dostatočného odôvodnenia vo vzťahu k namietanému posúdeniu účelnosti štyroch úkonov právnej služby – „*dalších porád*“, ktoré podľa ich názoru nie sú účelnými úkonmi. Sudca okresného súdu, reagujúc na predmetnú námietku, zhodne s vyšším súdnym úradníkom dospel k záveru, že špecifikované porady boli realizované bezprostredne pred nariadenými pojednávaniami a boli potrebné z dôvodu procesnej obrany žalovanej v 1. rade, preto ich vyhodnotil ako účelné úkony právnej služby. Súčasne sa zaoberal aj tvrdením sťažovateľov o nesprávnom priznaní základnej sadzby tarifnej odmeny za tri realizované pojednávania, na ktorých sa podľa ich názoru vec neprejednávala.

12. Okresný súd tak zjavne v dôvodoch napadnutého rozhodnutia neodignoroval výhrady sťažovateľov, ktoré boli obsahom ich sťažnosti. V nadväznosti na sťažnostnú námietku o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia však musí ústavný súd uviesť, že si dokáže predstaviť aj vyčerpávajúcejšie odôvodnenie zo strany okresného súdu. Úlohou ústavného súdu pri posudzovaní rozhodnutí všeobecných súdov o výške trov je však identifikovanie skutočne extrémnych vybočení, nie naprávanie jednoduchých nesprávností. V súvislosti s nesúhlasom sťažovateľov so záverom okresného súdu o účelnosti týchto úkonov právnej služby ústavný súd konštatuje, že okresný súd si v danom prípade uplatnil zákonom daný priestor na uváženie účelnosti a nevyhnutnosti uplatnených trov konania v zmysle § 251 CSP. Ústavný súd pritom stabilne judikuje, že ako súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže rozhodovať o účelnosti trov konania, resp. prepočítavať trovy v „tretom stupni konania“ (obdobne I. ÚS 475/2020).

13. Ústavný súd nevníma ako nedostatok zakladajúci arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia ani to, že okresný súd sa nevyjadril k námietke sťažovateľov o nedostatku plnomocenstva udeleného [REDAKOVANÉ]. Táto námietka pritom nemá vo vzťahu k výške trov konania žiadnu relevanciu, keďže z listín pripojených k ústavnej sťažnosti (zápisník o pojednávaní) vyplýva, že [REDAKOVANÉ] zastupoval v konaní vedenom okresným súdom právneho predchodcu sťažovateľov (žalobcu [REDAKOVANÉ]). Ak aj skutočne absentovalo v konaní plnomocenstvo na zastupovanie pôvodného žalobcu, nemožno akékoľvek úkony vykonané takým zástupcom považovať za urobené neoprávnenou osobou, lebo v takom prípade ten, kto v danom podaní vystupuje ako zástupca účastníka, neuplatňuje v konaní procesné práva vo vlastnom mene, ale procesnoprávny úkon robí za zástúpeného. Nedostatok preukázania plnomocenstva potom treba považovať za nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť.

14. Ústavný súd v nadväznosti na už uvedené východiská svojej ustálenej judikatúry súčasne konštatuje, že námietky sťažovateľov odôvodňujúce porušenie ich označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru neudržateľnosťou právneho názoru v odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k posúdeniu účelnosti a nevyhnutnosti trov právneho zastúpenia nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať jej rovnakú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietku proti rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej. Ako už bolo totiž načrtnuté, právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti. Úlohou ústavného súdu nie je prehodnocovať správnosť právnych názorov všeobecného súdu, ku ktorým všeobecný súd dospel pri výklade podústavného práva, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil (II. ÚS 509/2022). Opačný prístup k posudzovaniu námietok sťažovateľov by v konečnom dôsledku smeroval k spochybňovaniu ústavného postavenia ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy)

a vyústil by do jeho vnímania ako riadnej (prípadne mimoriadnej) opravnej inštanície v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne II. ÚS 85/2022).

15. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nevykazuje z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladali dôvody na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 37 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto časti preto ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Z dôvodov ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovatelia porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy odvíjajú od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označeného ústavného práva hmotného charakteru. Aj v tejto časti preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu